

femina. » Et in suo Tridentini supra omne venenum pestifero antidoto dicit, nullum post annos mille a Christo nato fuisse in Ecclesia confessionis usum, donec, inquit, « Innocentius III cum pauculis Cornutis bestiis (hoc nomine appellat sacros antistes in concilio Lateranensi congregatos) laqueum hunc populo Christiano induxit, quem Tridentini Patres astringunt. »

(45. Ast hæc hæresis facile evincitur ut manifesta falsitas, tum ex variis sacræ Scripturæ locis, tum ex conciliis. Fuisse enim sacramentalem confessionem a Christo Domino institutam, habetur expresse ex illo Joan. xx: *Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt*; ex quibus verbis stat clarum, præcepto divino ordinatam esse confessionem sacramentalem, cum non possint peccata remitti, nisi ea cognoscantur, et judicialiter subiciantur clavibus seu confessioni sacramentali, ut advertit concilium Tridentinum, sess. xiv, cap. 5. Et quod semper fuit in usu usque de tempore apostolorum, habetur ex ipsis Actibus Apostolicis, xix, ibi: *Multi credentium veniebant confitentes, et annuntiantes actus suos*. Item ex II Cor. v, ibi: *Dedit nobis ministerium reconciliationis, et posuit in nobis verbum reconciliationis: pro Christo ergo legatione fungimur*, etc. Item ex Epistola catholica Jacobi apostoli v, ibi: *Confitemini alterutrum peccata vestra*. Item ex Epistola prima Joannis apostoli, i, ibi: *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est, et justus, ut remittat nobis peccata nostra, et mundet nos ab omni iniquitate*.

(46. Evincitur falsitas talis hæresis etiam ex conciliis, et signanter ex concilio Laodiceo, can. 2, ibi: « His, qui diversorum peccatorum lapsus incurrunt et instant orationi, confessioni ac poenitentiae, malorum suorum perfectam conversionem demonstrantes, pro qualitate peccati tempus poenitentiae tribuendum est. » Item ex canone 102 *Quiniseptæ syn.*, ibi: « Oportet autem eos, qui solvendi et ligandi potestatem a Deo accepere, peccati qualitatem considerare, et ejus qui peccavit, ad eam conversationem promptum studium, et sic morbo convenientem afferte medicinam. » Item ex canone 8 concilii I *Cabilonensis*, ibi: « Ut poenitentibus a sacerdotibus, facta confessione, indicatur poenitentia, universitas sacerdotum noscitur convenire. » Item ex can. 32 concilii II *Cabilonensis*, ibi: « Sed et hoc emendatione indigere perspeximus, quod quidam, dum confitentur peccata sua sacerdotibus, non plene id faciunt; quia ergo constat hominem ex duabus esse substantiis, anima videlicet, et corpore, et interdum animi motu, interdum carnis fragilitate peccatur, solerti indagacione debent inquiri ipsa peccata, ut ex utrisque plena sit confessio, scilicet ut et ea confiteantur, quæ per corpus gesta sunt, et ea, quibus in sola cogitatione delinquitur. » Consimiliter habetur ex plurimis aliis conciliis et præsertim ex conciliis generalibus, Late-

ranensi sub Innocentio III, cap. 21; Constantiensi, sess. 8; Florentino, in *Instructione Armenorum*, et Tridentino, sess. xiv, cap. 5, ibi: « Ex institutione sacramenti Poenitentiae jam explicata universa Ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse a Domino integram peccatorum confessionem, et omnibus post baptismum lapsis jure divino necessariam existere. » Et infra circa finem subjungit: « Neque enim per Lateranense concilium Ecclesia statuit, ut Christifideles confiterentur, quod jure divino necessarium et institutum esse intellexerat; sed ut præceptum confessionis saltem semel in anno ab omnibus, et singulis, cum ad annos discretionis pervenissent, impleretur. » Et eadem sess. xiv, canon. 6, definit sic: « Si quis negaverit confessionem sacramentalem, vel institutam, vel ad salutem necessariam esse jure divino; aut dixerit modum secretae confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia catholica ab initio semper observavit, et observat, alienum esse ab institutione et mandato Christi, et inventum esse humanum, anathema sit.

(47. Secunda hæresis est Montani et Novati cum aliis docentium, « quod lapsis a Deo venia petenda, et non ab Ecclesiae sacerdotibus venia speranda sit; » ut refert Sozomenus, lib. 1, cap. 21; et Layman., lib. v, cap. 7, sub num. 1, § Tertium. Et hæc hæresis, quod non sit necessarium confiteri peccata sacerdoti, sed soli Deo, a quamplurimis etiam modernioribus hæreticis, ut Lutheranis, Calvinistis, et aliis secuta fuit, et sequitur in dies. Ast facillime evincitur, quia ex quo Joannis xx.

(48. Christus tradiderit sacerdotibus facultatem remittendi et retinendi peccata peccatoribus, hoc ipso implicite obligavit peccatores ad iisdem subicienda propria peccata; alias frustranea esset talis potestas, si non esset obligatio peccatorum peccata sua iisdem subiciendi; cum sacerdotes hoc interioris fori iudicium lapsis necessarium, incognita causa, sive incognitis criminibus, a reo particulatim non explicatis, exercere nequaquam possint. Alia enim ratione sacerdotes cognoscere nequeunt, quænam peccata sint remittenda, et quæ retinenda: unde concilium Tridentinum, sess. iv, cap. 5, dixit: « Quia Dominus noster Jesus Christus e terris ascensus ad cælos, sacerdotes, sui ipsius vicarios reliquit, tanquam præsidet et iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint, quo pro potestate clavium remissionis aut retentionis peccatorum sententiam pronuntiant. Constat enim sacerdotes iudicium hoc, incognita causa, exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in penis injungendis servare potuisse, si in genere duntaxat, et non potius in specie, ac singillatim sua ipsi peccata declarassent; » et canon. 3, ejusdem sess. xiv, definit sic: « Si quis dixerit verba illa Salvatoris: *Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta*

sunt, non esse intelligenda de potestate remittendi, et retinendi peccata in sacramento Poenitentiae, sicut Ecclesia catholica semper intellexit; detorsit autem contra institutionem hujus sacramenti ad auctoritatem prædicandi Evangelium, anathema sit: » et canon. 6, sic: « Si quis negaverit confessionem sacramentalem, » etc. Vide reliqua verba supra, n. 46.

(49. Nec valet objicere, quod Nectarius patriarcha Constantinopolitanus, et S. Joannes Chrysostomus ejus successor absolute docent, confessionem non esse faciendam sacerdoti, sed soli Deo; imo ipse Nectarius confessionem fieri solitam sacerdoti penitus abrogavit ob scandalum ortum ex confessione nobilis cujusdam feminae, quæ se accusaverat patrati cum diacono sacrilegii in ecclesia, ubi Domino supplicatura diutius morabatur ex poenitentiarum mandato, ut refert Socrates, lib. v, cap. 19; Sozomenus, lib. vii, cap. 16; Nicephorus, lib. xii *Histor.*, cap. 28, et ex ipsis aliis passim.

(50. Non valet, inquam, quia Nectarius abrogavit solum confessionem peccatorum occultorum publicam, non autem confessionem sacramentalem auricularem, secretam. Cum enim tunc poenitentiarum, audita secreto peccatorum confessione quorundam, interdum publicationem consuleret in satisfactionem, ubi consentirent poenitentes, ut expresse insinuat Origenes, homil. 2, in *psal.* xxxvii, ibi: « Circumspice, inquit, diligentius, cui debeas confiteri peccatum tuum... si intellexeris talem esse languorem tuum, qui in conventu totius Ecclesiae exponi debeat, » etc., hanc tantum peccatorum publicam expositionem, seu manifestationem sustulit Nectarius ut sic auferret causam dicti scandali, quod a confessione non auriculari et secreta, ut patet, sed a publica ortum fuerat; hocque evidenter ostendit Socrates, *cit.*, lib. v, cap. 19, ibi: « Mulier, inquit, longius in confitendo progressa, alterius culpæ seipsam insinulat, docet, diaconum Ecclesiae cum ipsa dormivisse, ob quod facinus hoc modo patet factum (adeoque per confessionem publicam) diaconus ab Ecclesia ejectus est, tumultus inde in populi multitudine excitatus. » Et sic quemadmodum Nectarius non confessionem sacramentalem privatam et auricularem, sed publicam abrogavit; etiam S. Chrysostomus passim confessionem publicam carpit, privatam autem, et auricularem nusquam reprehendit, ut late ex propriis ipsius verbis ostendit doctissimus cardinalis Bellarminus, t. III *Controvers. de poenit.*, l. iv, c. 15 per tot. Vide ipsum ibi, et cap. antecedenti, ubi abunde satisfit objectionibus, quæ adducuntur ab hæreticis de facto Nectarii, et dictis S. Joannis Chrysostomi.

(51. * Confer Natalem Alexandrum disert. 14, in *Hist. eccl.*, sæc. xiii et xiv, quem Joannes Guill. Janus in animadversionibus ad *Historiam confessionis auricularis*, Wittenbergæ anno 1716, editis frustra refellere conatus est, Jacobum Boileau, in *Historiam*

confessionis auricularis, Parisiis anno 1633, vulgata, Dionysium Sammarthanum in libro Gallice scripto, cui titulus *Traité de la confession*, ibidem anno 1685, impresso, et Hieronymum Benedictum Portam in Opusculo Italice inscripto: *Della confessione auricolare, ossia sacramentale, dissertazione teologica, dommatica, storica, critica*, in Venezia 1780. De facto autem Nectarii legi possunt, *Sententia venerabilis domini Joannis Hasselani sacræ Theologie in Academia Lovaniensi quondam professoris super facta Nectarii episcopi Constantinopolitani circa sublationem confessionis præsentibus concilii Tridentini exhibita*, tom. XX, *Collect. conciliorum* ed. Venetæ, an. 1733, col. 397 seqq. Joannis Dominici Mansi, *De confessione auriculari ex facto Nectarii non improbanda*, et Francisci Antonii Zachariæ, *De poenitentia Constantinopolitana sublata a Nectario*, Diatribæ *Thesauri theologici*, tom. XI, Venet. anno 1763, pag. 286 seqq. Quod demum spectat ad S. Joannis Chrysostomi testimonia, quibus hæretici abutuntur, illud hic unum a me esse animadvertendum censeo a Frontone Ducæo et Montfauconio ostendi homilias duas in *psal.* I, ex quarum altera verba quædam nobis adversarii opponunt, S. Joanni Chrysostomo non esse tribuendas. Vide Montfauconii Monitum in easd. homil., tom. V *Opp. Chrysostomi*, pag. 570 et seq. *

(52. Tertia hæresis docet, quod quamvis admitteretur necessitas confessionis sacramentalis, adhuc tamen ante ipsam confessionem non esset necessaria conscientiae discussio, et omnium suorum peccatorum examinatio, et hanc docuit Lutherus cum aliis, et sequuntur hæretici passim. (53. Ast hæc hæresis aperte evellitur ex concilio Tridentino *cit.*, sess. xiv, cap. 4, ubi dicit: « Oportere a poenitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri: » et ibidem canon. 7, ubi necessitas talis discussionis seu examinationis indicatur, ibi: « Si quis dixerit, in sacramento Poenitentiae ad remissionem peccatorum necessarium non esse jure divino confiteri omnia, et singula peccata, quorum memoria cum debita et diligenti præmeditatione habeatur... anathema sit. » Insuper hæc hæresis evincitur etiam ratione, quia de jure divino debemus confiteri omnia peccata mortalia, non solum secundum diversitatem specificam, sed etiam secundum numericam, et circumstantias mutantes speciem, ut definivit concilium Tridentinum *cit.*, can. 7, sess. xiv, sed hoc non possumus præstare, nisi præmittamus diligentem discussionem et examinationem propriæ nostræ conscientiae, et peccatorum in quæ lapsi sumus; ergo, etc.

(54. Confessio sacramentalis, ut supra a Christo instituta, et necessaria peccatoribus ad justificationem et salutem recte se definitur: « Est legitima et sacramentalis accusatio de propriis peccatis facta coram

sacerdote legitimo ad eorum remissionem obtinendam per absolutionem. » Sic in re com.

(55. Ad constituendam seu faciendam legitimam et perfectam sacramentalem confessionem sexdecim communiter assignantur qualitates, seu conditiones, quarum aliquæ pertinent ad substantiam, et aliæ ad modum, et perfectionem, quæ omnes his versiculis continentur:

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis, Atque frequens, nuda, et discreta, libens, verecunda, Integra, secreta et lacrymabilis, accelerata, Fortis, et accusans, et sit parere parata.

(56. Prima igitur conditio, seu qualitas est, quod sit *simplex*, id est quod non sit composita ex inutilibus, et impertinentibus verbis, seu historiis, sed simpliciter veritatem, et statum conscientia uti vere est, aperiat.

(57. Secunda, quod sit *humilis*, id est sine audacia et jaclantia, ita ut poenitens non solum interne coram Deo cognoscendo sua crimina se humiliet veniam suppliciter impetraturus, sed etiam externe coram confessario humiliter explicans eadem peccata, absolutionem ab ipso accepturus.

(58. Tertia, quod sit *pura*, id est nullo pravo fine affecta, sed cum animi puritate et sola intentione consequendi finem sacramenti, nempe recuperandi Dei amicitiam et propriam justificationem.

(59. Quarta, quod sit *fidelis*, id est sincera, sine ulla deceptione et mendacio, referens certa pro certis, et dubia pro dubiis, prout vere sunt, et poenitens ipsa cognoscit.

(60. Quinta, quod sit *frequens*, id est ut frequenter quis confiteatur, quæ conditio requiritur tantum ex consilio, et ad melius et perfectius esse, nam circa hanc nullum adest præceptum (48), nisi de confessione annua, de qua infra (49).

(61. Sexta, quod sit *nuda*, id est non palliata et vestita certis verborum ambagibus, quibus peccata obscurantur, ne eorum gravitas a confessario plene percipiatur, sed sit clara, et distincte peccata explicans sine ulla diminutione et æquivocatione.

(62. Septima, quod sit *discreta*, id est fiat verbis discretis et honestis apud discretum et prudentem confessarium, qui sciat discernere inter lepram et lepram, ac debita remedia et consilia præbere.

(63. Octava, quod sit *libens*, id est voluntaria ex proprio animo; ita ut non coacte, sed sponte fiat cum animo vere confitendi ac recipiendi sacramentum.

(64. Nona, quod sit *verecunda*, id est cum pudore, ita ut poenitens corde et ore debeat præferre verecundiam, ne sicut fabulam,

(48) E. R. Adest quidem præceptum diutius non permanendi in statu lethalis culpæ, seseque ad Deum quantocius convertendi. Si quis autem gratiam recuperare non posset, nisi per poenitentia sacramentum, defectu perfectæ contritionis, quæ hominem ante sacramenti susceptionem justificet,

aut historiam impudenter narret peccata sua.

(65. Decima, quod sit *integra*, id est quod omnia peccata mortalia, quæ memoria occurrunt, prius non confessa, tam in specie et numero, quam quoad omnes circumstantias mutantes speciem aperiantur, ut expresse habetur ex concilio *Trid.*, sess. xiv, cap. 5, et canon. 7.

(66. Undecima, quod sit *secreta*, id est sine teste, et coram solo sacerdote, quæ propterea dicitur confessio *auricularis*, quæ ordinarie fit ad aures sacerdotis, ne quid ab aliis percipiatur, quamvis possit aliter fieri, modo quia sit solus cum solo. Et quod debeat esse secreta, habetur ex cap. *Omnis utriusque sexus* 12, De poenitentis et remissionibus, et *Trident.*, sess. xiv, cap. 5, ibi: « Secreto apud solum sacerdotem, » et canon. 6, ibi: « Secrete soli sacerdoti. »

(67. Non esset tamen invalida confessio, si ex aliqua necessitate, aut alia de causa publice, seu aliis audientibus fieret, quia, ex institutione Christi, confessio secreta ita est præcepta, ut publica nec sit præcepta, nec prohibita, ut habetur ex concilio *Tridentino*, *cit.*, sess. xiv, cap. 5, ibi: « Cæterum quoad modum confitendi secreto apud solum sacerdotem, etsi Christus non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, et sui humiliationem, cum ob aliorum exemplum, tum ob Ecclesie offensæ ædificationem delicta sua publice confiteri possit, non est tamen hoc divino præcepto mandatum, nec satis consulte humana aliqua lege præcipitur, ut delicta secreta, publica essent confessione aperienda. »

(68. Duodecima, quod sit *lacrymabilis*, id est saltem cum lacrymis cordis, videlicet cum vera displicentia, atque interno dolore de peccatis, cum firmo proposito saltem virtuali non peccandi de cætero, unde *lacrymabilis* hic idem importat ac *dolorosa*.

(69. Tertiadecima, quod sit *accelerata*, id est quod post commissum peccatum non diu differatur ipsius confessio, si commode fieri potest; quamvis hoc sit solum consilium, et non præceptum, cum nullum præceptum inveniatur circa tempus confessionis faciendæ, nisi divinum pro tempore mortis (50) et ecclesiasticum de ipsa faciendâ semel in anno.

(70. Quartadecima, quod sit *fortis*, id est cum animi constantia; ita ut nullo motivo humano sinat poenitens se retrahere a confessione omnium suorum peccatorum, sed vincat omnes tentationes, superet omnes difficultates, et timorem, seu pudorem retrahentem a confessione penitus destruat et extirpet.

nonne pro isto verum adesset præceptum confitendi frequentius, quam semel in anno?

(49) Vide novas additiones ad hunc articulum.

(50) Vide nostras additiones ad hunc articulum.

(71. Quintadecima, quod sit *accusans*, id est, quod poenitens sibi imputet peccata sua, et se solum reum accuset, non autem inaniter se excuset alteri ea imputando, v. g. dæmoni, malis sociis, complexionibus, cælo, fato, et hujusmodi.

(72. Sextadecima, quod sit *parere parata*, id est, quod poenitens accedat cum animo obediendi confessario in omnibus iis, in quibus tenetur ipsi obedire, videlicet in ordine ad evitandas proximas peccatorum occasiones, ad faciendas debitas restitutiones, et hujusmodi, nec non ad acceptandam et implendam poenitentiam.

(73. Ex supradictis sexdecim conditionibus, seu qualitatibus bonæ et perfectæ confessionis, solæ tres sunt necessariae ad valorem sacramenti, nempe fidelitas, dolor et integritas; aliæ autem pertinent solum ad modum, et perfectionem ipsius. *Communis*.

(74. Quoad fidelitatem et dolorem nihil remanet addendum, cum de se satis pateant, et satis de ipsis, et præsertim de dolore sit dictum supra. (75. Quoad integritatem autem varia adhuc remanent addenda, et præsertim, quod ipsa integritas est duplex, scilicet materialis et formalis. *Communis*. (76. Integritas materialis in eo consistit, quod poenitens declaret omnia omnino mortalia secundum numerum, speciem et circumstantias, ita ut nullum ex mortalibus nondum confessis remaneat aperendum. *Communis*. (77. Integritas formalis in eo consistit, quod poenitens omnia illa peccata mortalia exprimat, quæ hic et nunc potest et tenetur exprimere, licet aliquid ex necessitate vel impedimento non exprimat cum voluntate illud postea exprimendi, necessitate aut impedimento cessante. *Communis*.

(78. Confessio, ut sit valida, debet semper esse integra, saltem integritate formali, adeoque, qui vel unicum mortale sponte, et sine justa causa omittit in confessione, committit grave sacrilegium, et sacramentum non suscipit, cum talis confessio sit invalida. *Communis*, et patet ex concilio *Trident.*, sess. xiv, cap. 5, ubi expresse dicit: « Qui vero secus faciunt, et scienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per sacerdotem remittendum proponunt; si enim erubescat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicinam non curat: » et canon. 7, per verba mox adducenda.

(79. Item per se, ac regulariter loquendo confessio debet semper esse integra integritate materiali. *Communis*, et patet ex concilio *Trid.*, *cit.*, sess. xiv, cap. 5, et canon. 7, ibi: « Si quis dixerit, in sacramento Poenitentia ad remissionem peccatorum necessarium non esse jure divino confiteri omnia, et singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita et diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, et quæ sunt contra duo ultima Decalogi præcepta et circumstantias, quæ peccati speciem mutant... anathema sit. »

80. Dicitur autem notanter *per se et re-*

FERRAR. VI.

guariter loquendo, quia per accidens, et in quodam casu extraordinario confessio potest esse valida cum sola integritate formali absque integritate materiali. *Communis*. Præceptum enim divinum de faciendâ confessione peccatorum integra, integritate materiali, non obligat cum impotentia physica vel morali, cum ad impossibile nemo obligetur, textu expresso, in l. *Impossibilibus* 185, ff. *De regul. juris*, et cap. *Nemo potest* 6, *De regul. juris* in 6.

(81. Causæ excusantes ab integritate materiali confessionis generatim tres assignantur, scilicet inculpata ignorantia seu oblivio, impotentia physica et impotentia moralis ob grave damnum proprium vel alienum, tam corporale quam spirituale alioquin securum. *Communis*.

(82. Ratione inculpatae ignorantia, seu oblivionis excusantur omnes illi, qui, præmisso sufficienti examine, non recordantur alicujus peccati mortalis, aut ignorantia invincibili penitus ignorant illud esse grave peccatum. *Communis*.

(83. Ratione impotentia physica excusantur omnes illi, qui aliqua impotentia physica omnino impediuntur ad integre confitendum, sive impotentia oriatur ex parte confessarii, sive ex parte poenitentis, ut si imminet periculum mortis poenitentis, et per hoc non habeat tempus confitendi integre omnia sua peccata. Vel periculum sit, ne confessarius amittat usum loquelæ ante integram omnium peccatorum confessionem. Item si in periculo naufragii, grassantis pestis, subiti prælii, incendii, et hujusmodi imminet multitudo moribundorum, qui nequeant singuli integre confiteri, sufficit illis aliqua peccata breviter aperire. Imo in hujusmodi casibus, quando periculum imminens aliud non permittit, possunt omnes simul absolvi cum illa formula: *Ego vos absolvo*, etc. Quinimo si aliter fieri non possit, sufficit in simili casu dicere in genere *se esse peccatores*, aut etiam signo aliquo exteriori poenitentiam suorum peccatorum ostendere, et absolutionem sacramentalem petere, ut fit in repentinis præliis, ubi milites jamjam præliaturi, vel genuflexione, vel manuum conjunctione, vel pectoris tusionem poenitentiam ostendentes, et absolutionem petentes, a confessario omnes simul absolvuntur sub hac forma: *Ego vos absolvo a peccatis vestris*, etc.

(84. Item ab integritate materiali confessionis excusatur mutus, qui uno vel altero peccato explicato per nutus vel si neque hoc facere possit, signo doloris de suis peccatis, v. g. percutiendo pectus, edito, absolvi potest; si tamen scribere sciat, expedit, ut sua peccata in scriptis confessario exhibeat, ad quod teneri probabilius et tutius dicunt doctores magis communiter.

* Ex his est S. Thomas, qui lib. iv *Sententiar.*, dist. 17, quæst. 3, art. 4, quæstiunc. 3, in respons. ad secundum scribit: « In eo, qui usum linguæ non habet, sicut mutus, vel qui est alterius linguæ, sufficit, quod per scriptum, aut nutum, aut inter-

pretem confiteatur, quia non exigitur ab homine plus quam possit: quamvis homo non debeat baptismum accipere, nisi in aqua, quia aqua est omnino ab exteriori, et nobis ab alio exhibetur; sed actus confessionis est a nobis, et ideo quando non possumus uno modo, debemus, secundum quod possumus confiteri.» *

(85. Item ab integritate materiali confessionis excusatur vir ignarus idiomatis, non habens confessarium peritum suae linguae; is enim tempore praeccepti, aut alterius necessitatis posset absolvi, quamvis non integre percipiatur, cum ipse faciat quod moraliter potest. (86. Is autem, quamvis urgente praeccepto ecclesiastico annuae confessionis, non teneatur confiteri per interpretem, et excusetur tunc ab observatione dicti praeccepti ecclesiastici, ex quo Ecclesia non praecipiat nisi confessionem secretam, nec velit obligare ad confessionem per interpretem cum tanto incommodo, et iactura alicuius propriae famae, ut docet Scotus, in 4, dist. 17, quaest. 1, art. 4; Cajetanus in Summa, verb. Confessio, condit. 11; Navarrus, in cap. Fratres, n. 86, dist. 5, De poenitent.; Toletus, lib. III, cap. 6, n. 4; Valentia, disp. 7, q. 11, p. 1; Layman, lib. v, tr. 6, c. 6, n. 5; Bonacina, De sacram. Poenitent., disp. 5, q. 5, sect. 2, punct. § 2, proposit. 11, n. 22; Rosignol., De sacram. Poenitent., par. 1, q. 4, art. 6, num. 6; Reiffenstuel, Theol. moral., tract. 14, dist. 7, q. 1, n. 23, et alii passim: tamen in periculo mortis, si dubitet non posse verum contritionis actum elicere, tenetur, non quidem praeccepto divino, sed ex praeccepto charitatis erga seipsum per interpretem confiteri, ut sic una cum attritione et sacramento Poenitentiae evitet aeternam damnationem, et procuret salutem animae suae. Sanning, dist. 19, De confessione, qu. 2, n. 6 et 7, allegans Scotum in 4, dist. 17, qu. unic.; Henric., disp. 3, De confessione, q. 7, n. 91; Reiffenstuel, loc. cit., n. 23; Canus praelection. 6, De poenitent.; Suarez, disp. 21, sect. 3; Henriquez, lib. IV, cap. 4, n. 4; Layman., lib. v, tract. 6, cap. 6, n. 5; Bonacina, loc. cit., n. 23, vers. Adde fieri posse; Rosignol., loc. cit., n. 7, et alii.

Vide testimonium S. Thomae in Addit. ad n. 83, relatum, ex quo eratur, juxta S. doctorem non in solo mortis articulo peccatorem ad id teneri, sed etiam aliis temporibus, et praecipue ne diu versetur in statu culpae lethalis, ut animadvertit Cunilati, De sacram. Poenitentiae, § 4, n. 16.

(87. Ratione impotentiae moralis ob grave damnum proprium vel alienum, tam corporale quam spirituale alioquin securum, excusantur ab integritate materiali confessionis omnes illi, qui ex confessione omnium peccatorum rationabiliter et prudenter timent sibi, aut confessario, vel tertiae personae aliquod grave damnum corporale vel spirituale: sic quando poenitens rationabiliter timet aliquod suum peccatum a confessario fore revelandum, aut tali scientia

contra se esse usum in grave ipsius praedictum spirituale vel corporale, tunc potest alia peccata confiteri, dicto peccato praetermisso, alteri confessario postea aperiendo, quia pro tunc censetur moraliter impotens ad tale peccatum confitendum, cum praecceptum divinum positivum confitendi integre non obliget cum tanto incommodo, sed cedat praeccepto legis naturae de conservanda propria fama, et avertendis propriis damnis, et periculis gravibus spiritualibus et corporalibus. Item si femina ex jam expertis, vel aliis probabilibus causis, ex peccati carnis confessione rationabiliter timet fore sollicitandam a confessario juvene, non bonae famae, et hujusmodi, tunc, si non habeat copiam alterius confessarii, potest illud peccatum omittere, et alia confiteri*.

Item ob damnum alienum, nempe ipsius confessarii, vel corporale, ut si ex mora confessionis integre audiendae timeat probabiliter esse inficiendum tempore pestis, occidendum, vel male tractandum ab infidelibus, aut haereticis tempore persecutionis, comburendum tempore subiti incendii, naufragandum tempore naufragii, et hujusmodi; tunc, audito uno vel altero peccato, abrupta confessione, potest confessarius poenitentem absolvere ab omnibus peccatis. Vel etiam ob damnum spirituale, ut si ex confessione alicujus peccati carnis prudenter timeatur confessario periculum ruius spiritualis, seu si ipsemet confessarius nequeat alteri confessario confiteri aliquod suum peccatum absque laesione sigilli sacramentalis, ut si invalide culpabiliter absolvisset alicquem Simoniacum, incestuosum, et hujusmodi, et non potest confiteri, nisi illi, qui facile cognoscat quisnam sit ille Simoniacus, incestuosus, etc., tunc potest illud peccatum praetermittere alteri confessario aperiendum.

* Verum circa praedictas causas cum P. Billuart in compendio Theologiae, De sacram. Poenitentiae, dissert. 6, § 1, tom. III, pag. mihi 285, « est observandum 1, ut in his casibus licite fiat celatio peccati, haec quatuor debere concurrere. Primum, quod periculum scandalum, vel impotentiae sit grave, et bene fundatum. Secundum quod non possit haberi alius confessarius, cui absque periculo seu damno possit poenitens integre confiteri. Tertium, quod confessio non possit commode differri, puta quia urget praecceptum confessionis seu communionis annuae, vel quia non potest omitti missa seu communio sine scandalo, vel etiamsi poenitens peccato mortali gravatus deberet diu a confessione abstinere. Quartum, quod illud vel illa sola peccata omittat, quae judicaret illi periculo vitando necessaria: unde si timeat damnum ex confessione fornicationis, et non intentionis, accuset intentionem, omisso actu externo. Observandum 2, peccata ex justa causa celata, cessante causa, debere accusari in sequenti confessione, ut satisfiat praeccepto divino de confessione

omnium peccatorum mortalium (51). » (88. Non excusat tamen ab integritate materiali confessionis magnus contritionis concursus, ob quem non licet facere dimidiata confessionem; unde Innocentius XI, die 2 Maii 1679, inter alias merito damnavit sequentem propositionem 50, in ordine, ibi: « Licet sacramentaliter absolvere dimidiata tantum confessos ratione magni concursus poenitentium, qualis, v. g., potest contingere in die magnae alicujus festivitatis aut indulgentiae. »

(89. Quantum ad peccata, quae propter supra dictas causas licite in confessione retinentur, non requiritur dolor contritionis ad eorum remissionem, sed sufficit dolor attritionis, et propositum illa confitendi, cessante causa seu impotentia, quia per directam sacramentalem absolutionem cadentem supra peccata confessa, jam indirecte poenitens absolvitur etiam a non confessis ob justam causam. Communis. (90. Dicitur autem notanter, quod « sufficit dolor attritionis, et propositum illa confitendi, cessante causa seu impotentia, » quia ea peccata, quae antea ob justam causam, seu impotentiam non potuit quis confiteri, debet postea data opportunitate in proxima confessione exprimere, et directe clavibus Ecclesiae subijcere, ut ab ipsis directe absolvetur. Hinc Alexander VII, die 24 Septembris 1665, merito inter alias damnavit sequentem propositionem 11 in ordine, ibi: « Peccata in confessione ommissa seu oblita ob instans periculum vitae, aut ob aliam causam non tenemur in sequenti confessione exprimere. »

(91. Poenitens habens mortalia et venialia, non peccat contra confessionis integritatem, si prius confiteatur uni confessario mortalia, et postea alteri bonam opinionem de ipso habenti nimia verecundia affectus confiteatur sola venialia; peccata enim venialia non sunt materia necessaria, unde poenitens non tenebatur ad integrandam confessionem ipsa confiteri primo confessario; ut expresse docet concilium Tridentinum, sess. XIV, cap. 6, ibi: « Taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt; » et mortalia respectu posterioris confessarii, cum supponantur rite confessa et absoluta a priori, pariter non sunt materia necessaria, sed solum sulliciens, quae citra culpam reticere potest. Sic Bonacina, Leander, Arsdekin citati, et secuti a Felice Potest., t. I, p. IV, n. 3106, et alii passim.

(92. Ab integritate materiali confessionis non excusat infamia propria, aut complicitas apud solum confessarium: quoad primam partem est Communis; quoad secundam autem, quamvis Diana, part. I, tract. 7, resol. 49; Volpi, resol. 150, n. 7; Navar., in Manual., cap. 7, num. 3, et alii plures dicant, excusare ab integritate materiali confessionis infamiam complicitas apud confessarium.

(51) E. R. Excusat impotentia moralis tunc tantum, quando urget necessitas emittendae confessionis.

adeoque teneri poenitentem tacere illud peccatum ad servandam famam proximi cum proposito illud postea confitendi, habita copia alterius confessarii, cui ignotus sit complex, quia, dicunt, praecceptum de servanda fama proximi, cum sit juris divini naturalis fundatum in illo principio: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris (Tob. IV, 4), magis urget, quam praecceptum de integritate materiali confessionis, cum sit juris divini positivi, tamen contrarium est tenendum, scilicet non debere poenitentem illud peccatum tacere, sed confiteri, si, non exstante alio confessario, qui complicem ignoret, non possit ipse aliter peccatum, vel circumstantiam mutantem speciem explicare, quin complicem manifestet. Sic expresse docet S. Bernardus, in opusculo De formula vitae honestae (sive auctor ejus Opusculi S. Bernardo perperam tributi; tit. Varia et brevia documenta pie et religiose vivendi, n. 1), ibi: « De nullo prorsus sinistre loquaris quantumcumque sit verum, vel manifestum, nisi in confessione, et hoc, ubi non potes aliter manifestare peccatum tuum. » Et sic tenet Scotus, in 4, dist. 21, q. 2, litt. L; S. Thomas, S. Bonaventura, S. Antoninus, Alensis, Gerson, Suarez, Vasquez, Coninch, Filliucius, alique relati a Layman, lib. v, tract. 6, cap. 8, n. 12; Lugo, disp. 16, sect. 8, n. 394; Tamburin., Opuscul. expedit. confes., lib. II, cap. 9, § 2; Sporer, tom. II, p. III, cap. 3, sect. 1, n. 471; Henno, tom. II, tract. De poenitent., disp. 5, quaest. 9, concl. 8; Felix Potestas, loc. cit., n. 3111; Leander, De poenitentia, tract. 5, d. 5, q. 61; Durandus, Paludanus, Major, Almainus, Becanus, Amicus, Aversa, Caspensis, et alii citati, et secuti a Mastro, Theol. moral., disp. 21, q. 7, art. 4, n. 181, ubi dicit hanc esse communioem et probabiliorem opinionem quam de facto defendunt plurimi alii, et recentiores passim. Et ratio est, quia si non teneremur confiteri peccatum hoc unico timore infamandi complicem apud illum confessarium, sequeretur, quod conjugati non tenerentur ad confitenda peccata commissa in casu matrimonii, quando uterque est confessario notus, hoc autem non est dicendum, adeoque, etc.

(93. Nec valet adductum fundamentum pro opinione contraria ab adversariis, quod nempe sit praecceptum juris divini naturalis de non infamando proximo, adeoque non posse violari ob servandum praecceptum de integritate materiali confessionis, quod est solum juris divini positivi. Non valet, inquam, quia occultum proximi peccatum alteri manifestari est solum contra praecceptum juris divini naturalis in duobus casibus, ut recte notant Becanus, cap. 36, q. 2; Mastro, loc. c., n. 185, et alii, nempe quando fit sine rationabili causa, et quando fit ex intentione infamandi proximum; in nostro autem casu nulla adest intentio infamandi.